

**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE
SEKRETARIJAT / TAJNIŠTVO
ZAJEDNIČKA SLUŽBA**

Sektor za međunarodne odnose i protokol
Odjel za multilateralne odnose

Broj/Број: 01,02,03,03/II,04/2-05-96/10
Sarajevo/Сарајево, 28. 7. 2010

**БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ПАРЛАМЕНТАРНА СКУПШТИНА
БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СЕКРЕТАРИЈАТ
ЗАЈЕДНИЧКА СЛУЖБА**

Сектор за међународне односе и протокол
Одјел за мултилатералне односе
**BOSNA I HERCEGOVINA
PARLAMENTARNA SKUPŠTINA BOSNE I HERCEGOVINE
SARAJEVO**

PRIMLJENO: 29.12.2010.			
Klasifikaciona jedinica	Klasifikaciona oznaka	Redni broj	Broj priloga

KOLEGIJIMA OBAJU DOMOVA PARLAMENTARNE SKUPŠTINE BIH

POVJERENSTVU ZA VANJSKE POSLOVE ZASTUPNIČKOG DOMA

POVJERENSTVU ZA VANJSKU I TRGOVINSKU POLITIKU, CARINE, PROMET I VEZE DOMA NARODA

STALNO IZASLANSTVO PSBiH U IPU

Izvešće s 3. svjetske konferencije predsjednika parlamenata, Ženeva, 19.-21. 7. 2010. godine.-

Poštovani,

U radu 3. svjetske konferencije predsjednika parlamenata, upriličene u zajedničkoj organizaciji Interparlamentarne unije (IPU) i UN-a, sudjelovalo je izaslanstvo PSBiH u kojem su bili: g. Milorad Živković, zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma PSBiH, gđa. Dubravka Ištuk-Pavlović, prevoditeljica, gđa. Senaida Bešlagić iz Odjela za protokol i bilateralne odnose i g. Dejan Vanjek, voditelj Odjela za suradnju s međunarodnim organizacijama.

Trodnevnu konferenciju otvorio je Theo-Ben Gurirab, predsjedatelj IPU-a, a u nastavku se nazočnima obratio Ban Ki-moon, glavni tajnik UN-a. Pored uvodnog obraćanja glavnog tajnika UN-a Ban Ki-moona i predsjednika IPU-a Theo-Bena Guriraba iz Namibije, tijekom plenarne rasprave pod nazivom "Parlamenti u svijetu krize; osiguranje globalne demokratske odgovornosti za zajedničko dobro", skupu se obratilo oko 70 govornika, a zapaženo je i obraćanje g. Milorada Živkovića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma PSBiH. Osim plenarne rasprave, na konferenciji su razmatrane i ostale teme poput ispunjenja Milenijskih razvojnih ciljeva UN-a i uloge parlamenata u vrijeme globalne krize, a održane su i dvije panel diskusije o održanju kolektivnog obećanja o Milenijskim razvojnim ciljevima i jačanju povjerenja između parlamenata i naroda.

Tijekom konferencije prezentirano je više izvješća o napretku postignutom od prošle konferencije predsjednika održane 2005. godine, a koji se odnose na ispunjenje Milenijskih razvojnih ciljeva; izgradnju globalnih standarda za demokratske parlamente te jačanje IPU-a i njenih odnosa s Ujedinjenim narodima.

Treća svjetska konferencija predsjednika parlamenata zaključena je jednoglasnim usvajanjem završne deklaracije pod nazivom "Osiguranje globalne demokratske odgovornosti za opće dobro".

Deklaracija ukazuje na globalne strukturalne probleme u smislu potrebe traženja učinkovitijih odgovora na svjetsku gospodarsku krizu pojačanu pojavama kao što su: klimatske promjene, sigurnost hrane i energije, trgovina ljudima, migracije i javno zdravlje, za koje još uvijek izostaju sustavna i djelotvorna rješenja. Deklaracija poziva na jačanje globalne platforme za parlamentarnu suradnju IPU-a, kao i tješnje veze i suradnju s Ujedinjenim narodima. Deklaracijom je ukazano na potrebu trajne suradnje parlamenata u traženju odgovora i rješenja za naprijed navedena pitanja, kao i na potrebu izjednačavanja političkih i drugih prava muškaraca i žena; unapređenje reprezentativnosti, transparentosti i pristupačnosti parlamenata različitim komponentama civilnoga društva kako bi one dobile priliku za uključenje u globalne političke tokove, čime bi se umanjio trenutačni demokratski jaz.

Deklaracija poziva i na jačanje preventivne diplomacije i angažmana za izgradnju mira u kriznim područjima. Ona također priznaje potrebu za daljnjom reformom sustava UN-a, a osobito reformu Vijeća sigurnosti i revitalizaciju Parlamentarne skupštine UN-a, kako bi se ojačala njihova legitimnost i efektivnost kao reprezentativne/demokratske svjetske organizacije. Ponovljena je potpora provedbi Milenijskih razvojnih ciljeva do ciljne godine 2015., do kada je predviđena njihova realizacija.

Prilog:

- Deklaracija usvojena na 3. svjetskoj konferenciji predsjednika parlamenata (uz preporuku da se priloženi tekst Deklaracije distribuira zastupnicima i izaslanicima).

Izvešće sastavio

Dejan Vanjek

voditelj Odjela za multilateralne odnose

Izvešće odobrio:

Milorad Živković

zamjenik predsjedatelja ZD PSBiH

Dostaviti:

- naslovu
- Kolegiju Tajništva
- Sektoru za međunarodne odnose

3. SVJETSKA KONFERENCIJA PREDSEDNIKA PARLAMENTA

ŽENEVA, 19.-21. 7. 2010.

DEKLARACIJA

Osiguranje globalne demokratske odgovornosti za opće dobro

1. Odgovornost i zastupanje leže u srcu demokracije. Parlament je središnja institucija svake demokracije kroz koju se izražava volja naroda, koja donosi zakone i na koju vlada treba računati. Mi, predsjednici svjetskih parlamenata, sastali smo se u Ujedinjenim narodima u Ženevi kako bismo raspravljali o tome kako naši parlamenti mogu pomoći osiguranju demokratske odgovornosti diljem svijeta za opće dobro.
2. Od našeg posljednjeg susreta 2005. godine svijet je prošao složene i duboke promjene. Živimo u svijetu je sve više polariziran, koji karakterizira sve dublja ekonomska globalizacija spojena s radikalnim promjenama u međunarodnim ekonomskim odnosima i ravnotežom moći. Također uočavamo veću potporu multilateralizmu i promidžbu demokracije u međunarodnim odnosima.
3. Od 2005. godine ekonomski rast i razvitak osujećen je globalnom ekonomskom i finansijskom krizom. Iako može izgledati da globalno gospodarstvo danas pokazuje znake oporavka, ekonomski temelji ostaju slabi s duboko ukorijenjenim strukturalnim problemima koji još uvijek nisu riješeni. Javni deficit u nekoliko je država pogoršan nakon intervencija u bankarskom i finansijskom sektoru. Negativan utjecaj globalnog razvitka još uvijek se širi. Ekonomska kriza sjedinjena je s izazovima koji se odnose na klimatske promjene, sigurnost hrane i energije, trgovinu ljudima, migraciju i javno zdravlje, za što još uvijek nema rješenja. Devastirajuće prirodne nepogode sve su nadmoćnije, a netradicionalne prijetnje sigurnosti kao što su terorizam, širenje oružja, promet droge, piratstvo i drugi oblici organiziranog kriminala postaju sve značajniji.
4. Terorizam koji potkopava mir, demokraciju i stabilnost i dalje je jedna od najozbiljnijih prijetnji s kojom se čovječanstvo suočava. Mi smo u velikoj mjeri odgovorni omogućiti našim vladama da se bore protiv terorizma provodeći sve bitne rezolucije UN-a, međunarodne konvencije i sporazume. Potičemo države članice da pokažu solidarnost i poduzmu zajedničku globalnu akciju protiv terorizma usvajanjem, što prije to bolje, sveobuhvatne konvencije protiv svih oblika terorizma.
5. Uvjereni smo više nego ikad da jedino radeći zajedno možemo uspješno riješiti ova i druga globalna pitanja i stvoriti bolji svijet za sve narode. Iako možemo različito promatrati pitanja politike i djelovanja, jednoglasni smo u svome uvjerenju da sve zemlje, velike i male, bogate i

siromašne, trebaju djelovati zajedno, tražiti rješenja i putem multilateralnih kanala, s Ujedinjenim narodima, što u biti jamči suverenu jednakost država. Mi još jednom potvrđujemo predanost svojih parlamenata da u cijelosti podrže ova nastojanja.

A. Parlamenti i demokracija

6. Naši parlamenti su državne institucije obilježene poviješću i kulturnim naslijeđem svake od naših država. Ponosni smo na svoju suverenu neovisnost, što je naše pravo, obveza i što želimo zaštititi.
7. Prepoznamo da je demokracija stalni proces koji obuhvaća sve parlamente i da je potrebno promicati zdravu demokratsku praksu unutar parlamenata, bez obzira jesu li oni nedavno osnovani ili postoje već stoljećima. Odlučni smo pomagati jedni drugima u ovim naporima, i to tako da jače institucije pružaju pomoć slabijim, razmjenjujući dobra iskustva za veću dobrobit svih, te uz stalnu brigu za potpunijim sudjelovanjem naših građana u državnom i globalnom upravljanju u interesu sveopćeg dobra.
8. Kao zajedničko tijelo svjetskih parlamenata, oslanjamo se na kolektivno iskustvo i mudrost naših članova. Zajedno se obvezujemo učiniti naše parlamente reprezentativnijima, transparentnijima, pristupačnijima, odgovornijima i učinkovitijima, omogućujući raznolikim komponentama društva da sudjeluju u politici. Također ćemo promicati standarde integriteta za parlamente i njihove članove, prepoznavajući da je članstvo u parlamenu prije svega javna služba, te ćemo zagovarati najviše standarde etike i integriteta u javnom životu.
9. Demokracija se temelji na vladavini zakona i poštivanju ljudskih prava, zasnovanim na pravilu da ništa ne smije povrijediti ljudsko dostojanstvo. Još jednom ističemo potrebu da se osiguraju jednaka prava i mogućnosti za muškarce i žene, te tako promiče iskreno partnerstvo između njih u svim sferama. Zalažemo se za pomoć u promicanju tolerancije i očuvanje različitosti, pluralizam i pravo na različitost, što također podrazumijeva zaštitu prava osoba da pripadaju manjinama i autohtonim skupinama.
10. Ističemo da udio žena u parlamentu danas nije zadovoljavajući i zalažemo se da se udvostruče naponi za ostvarenje međunarodno usuglašenog cilja - 30% žena u parlamentima do 2015. godine - kao opći prosjek. Spremni smo boriti se protiv svakog oblika diskriminacije žena koja im onemogućava da ostvare svoje težnje za većom uključenosti u javni život.
11. Naglašavamo značaj ohrabrivanja mladih da ulože svoju energiju, entuzijazam i kreativnost u napredak naših društava i promicanje međusobnog razumijevanja. Tražimo od svojih parlamenata da razmotre zabrinutost i želje mladih ljudi, te podrže njihovo sudjelovanje u javnom životu.
12. Preokupirani smo široko rasprostranjenim shvaćanjem politike kao zatvorenog prostora u kojem je malo mjesta za suprotna mišljenja i razmatranje alternativnih politika. Učinit ćemo sve što možemo kako bismo osigurali da su prava svih članova parlamenta zajamčena: oni

moraju biti slobodni govoriti bez straha od šikaniranja ili kažnjavanja, čak i kada nisu na stranačkoj liniji. Također smo predani jačanju političke tolerancije među građanima i političkim čelnicima kroz izobrazbu i komunikaciju.

13. Obrana naših parlamenata također znači da ćemo biti otvoreni u svojoj osudi slučajeva raspuštanja parlamenata zbog povrede nacionalnog ustava ili samovoljnog uskraćivanja mandata članovima parlamenta ili kada se na drugi način krše njihova ljudska prava. Vidjeli smo nekoliko ovakvih slučajeva u posljednje vrijeme. Osuđujemo prisvajanje političke moći silom i proganjanje izabranih zastupnika naroda.

B. Parlamenti na međunarodnoj sceni

14. Vjerujemo da će se svijet, najvjerojatnije, nastaviti suočavati s krizom koja će postaviti goleme izazove za prevladavajući poredak. Takve krize, međutim, ako se njima upravlja demokratski, mogu biti odskočnom daskom za pozitivne promjene.
15. Zabrinuti smo da to sada općenito nije slučaj. Jaz u demokraciji je ustrajan. Mnogi bi kazali da se širi. Oni koji nikada nisu imali pravo glasa kada je riječ o domaćim ili globalnim pitanjima, i dalje su marginalizirani ili potpuno isključeni.
16. Dok se nedavne trzavice koje su počele financijskom krizom umanjuju, milijuni i dalje pate od naknadnog šoka. Za neizreciv broj ljudi, posebice u zemljama u razvoju, pogoršali su se svakodnevni izazovi za preživljavanje. Patnje će i dalje trajati te, ako se ništa ne učini, biti uglavnom ignorirane ili neprimijećene. I dalje smo uvjereni da je najbolji način da se premosti sve veći jaz između onih koji imaju sredstava za ugodan život i onih koji nemaju ništa, jest da multilateralne institucije učinimo demokratskijim i reprezentativnijim, te uvedemo praksu njihovog sudjelovanja na međunarodnoj razini.
17. Došlo je vrijeme za širenje povjerenja. Današnji multilateralni sustav trebao bi dopuštati i imati mnogo više obzira za razmišljanja, osjećaje i težnje naroda svugdje gdje se ne čuje njihov glas.
18. Stoga još jednom pozivamo na veću uključenost parlamenata u međunarodnoj suradnji i ponavljamo preporuke koje smo davali na naše dvije protekle konferencije. Ističemo da naši parlamenti moraju biti aktivniji u međunarodnim poslovima uz doprinos međunarodnim pregovorima i njihov nadzor, kao i nadzor nad provedbom sporazuma koje su sklopile vlade i, općenito, osigurati nacionalnu usuglašenost s međunarodnim normama i vladavinom zakona.
19. Izgradnja političke volje i javne potpore, te osiguravanje nacionalne odgovornosti i učinkovite primjene međunarodnih sporazuma može se jedino ostvariti ako su parlamenti i njihovi članovi dobro informirani i aktivno uključeni, i na državnoj i na međunarodnoj razini, kroz procese konzultacija i pregovaranja. Predani smo jačanju svojih kapaciteta kako bismo ostvarili ovu ulogu, bez predrasuda glede razdvajanja vlasti, te pozivamo svoje vlade da s tim

ciljem rade s nama. Kadgod je to moguće, namjeravamo osigurati da se članovi parlamenata uključe u državna izaslanstva na najvažnijim sastancima Ujedinjenih naroda i na multilateralnim pregovaračkim forumima.

20. Naš angažman u međunarodnoj suradnji mora biti čvrsto ukorijenjen u svakodnevnom radu naših parlamenata, najveći dio koji se odnosi na osiguravanje odgovornosti. Stoga je bitno da naši parlamenti imaju značajnu ulogu u nadzoru nad provedbom vladinih programa za rješavanje najvećih izazova, kao što su siromaštvo, pristup vodi, klimatske promjene, sigurnost hrane i energije.
21. Ističemo sve veći značaj regionalnih i subregionalnih parlamenata i njihov doprinos međunarodnoj suradnji. Ponavljamo svoje ranije pozive IPU-u da još bliže surađuje s ovim institucijama radi jačanja međusobne povezanosti i učinkovitosti u globalnoj i međuregionalnoj parlamentarnoj suradnji.

C. Ujedinjeni narodi

22. Ujedinjeni narodi su najuniverzalnija, najreprezentativnija i najmjerodavnija međunarodna organizacija suverenih država i imaju nezamjenjivu ulogu u međunarodnim poslovima. Mi dajemo potporu Organizaciji i nastaviti ćemo širiti suradnju s njom sukladno svrsi i načelima Povelje Ujedinjenih naroda.
23. Ističemo reforme koje su dosad poduzeli Ujedinjeni narodi. Osnovali su nova tijela koja su počela dokazivati svoju vrijednost i koja rade kako bi ostvarila veću usklađenost svojih aktivnosti na državnoj razini. Međutim, postoji potreba za daljnjom reformom radi jačanja legitimnosti i učinkovitosti organizacije, tako što će se ona učiniti više demokratskom i reprezentativnijom. Podržavamo Ujedinjene narode u vezi s nastavkom ispunjavanja ove zadaće, posebice revitalizaciju Opće skupštine UN-a i reformu Vijeća sigurnosti kako bi uzeli u obzir današnju stvarnost. Također vjerujemo da države članice moraju uložiti više u razvitak, globalni mir i sigurnost, te ljudska prava i integraciju jednakosti spolova u sve programe i aktivnosti UN-a.
24. Podržavamo neumorne napore UN-a za ostvarenje mira i sigurnosti u svijetu. Pozdravljamo što je ponovno u središtu preventivna diplomacija i izgradnja mira te ostajemo čvrsto uvjereni da su demokratski, snažni i učinkoviti parlamenti od životnog značaja za održivi mir. Pohvaljujemo glavnog tajnika Ujedinjenih naroda zbog njegovog prijedloga za nuklearno razoružanje u pet točaka i obvezujemo se nastaviti ulagati napore za izgradnju svijeta bez nuklearnog naoružanja.
25. Pohvaljemo Ujedinjene narode zbog brižljivog očuvanja svjetskih razvojnih ciljeva u Milenijskim razvojnim ciljevima. Podržavamo ove ciljeve i 21 cilj. Mnogo je učinjeno za njihovo ostvarenje, no ustraju li sadašnji trendovi, alarmantno veliki broj ovih ciljeva možda neće biti ostvaren. Vlade, a poglavito one u industrijaliziranim državama, moraju poštivati

obećanja koja su dale i financirati ovakva nastojanja bez obzira na teškoće uzrokovane financijskom i ekonomskom krizom.

26. U ovome, kao i u mnogim drugim područjima, svi dobivamo od izgradnje bližih i snažnijih odnosa između parlamenata i Ujedinjenih naroda. Milenijski razvojni ciljevi neće se ostvariti bez snažnog osjećaja odgovornosti ujediničenjem napora. Demokracija, sigurnost, razvitak, ljudska prava i jednakost spolova nerazdvojno su povezani. Naši parlamenti mogu učiniti više kako bi osigurali da razvojni ciljevi budu uzeti u obzir u svakodnevnim aktivnostima i preneseni u državne programe i zakone. Slično tomu, potičemo svoje parlamente da pri razmatranju nacrtu proračuna i zakona procijene svoj utjecaj na ispunjenje ovih ciljeva. Obvezujemo se podržati ova nastojanja, pažljivo nadzirati napredak i obaviti svoj dio posla za ispunjenje ciljeva do 2015. godine.
27. Uviđamo da su Ujedinjeni narodi već mnogo učinili. Osvrnuvši se na prvi samit iz 2000., vidimo 10 godina ohrabrujućeg napretka. Naši parlamenti probudili su se unutar UN-a i dobili ključnu ulogu u osiguranju zakonodavnih temelja za razvoj i jačanje vladavine prava, što je osnova razvitka. Ishodi posljednjeg samita to su potvrdili, posebice na području pomoći za razvoj. Ujedinjeni narodi također su počeli uviđati potrebu za podržavanjem krhkih parlamenata, jer je to početak ponovne izgradnje država koje izlaze iz sukoba. Ujedinjeni narodi također su pokazali novi interes za stalno informiranje parlamenata o programima i aktivnostima UN-a.
28. Ipak, još mnogo toga treba uraditi, te očekujemo da Interparlamentarna unija pomogne jačanju bližih i učinkovitijih poslovnih odnosa između Ujedinjenih naroda i naših parlamenata.

D. Interparlamentarna unija

29. Ponosni smo na IPU i njezina dostignuća koja se protežu na tri stoljeća. Naši prethodnici, koji su osnovali organizaciju prije više od stotinu i dvadeset godina, i njihovi nasljednici pomogli su u postavljanju čvrstih temelja za međunarodnu političku suradnju i multilateralizam.
30. Danas je IPU međunarodna organizacija parlamenata. Ona omogućava političke rasprave, dijalog i suradnju unutar i između parlamenata. Ona promiče i brani demokraciju. Ona razvija standarde, širi dobre prakse i daje konkretnu potporu izgradnji demokratskih parlamenata. Ona otvara prostor našim parlamentima za potporu miru, sigurnosti i razvoju. Ona brani ljudska prava članova parlamenata i promiče poštivanje univerzalnih ljudskih prava, normi i načela. Ona radi na potpori jednakosti spolova i sudjelovanju žena u političkom i javnom životu. Ona pomaže našim parlamentima rješavati probleme sve opširnijih međunarodnih programa i razvijati parlamentarnu dimenziju u radu UN-a.
31. Pozivamo IPU da jača i racionalizira svoje programe potpore našim parlamentima i pomogne projekte suradnje među parlamentima. Gledamo na organizaciju kao na centar vrsnosti za parlamente i demokraciju i želimo vidjeti IPU kako i dalje razvija svoj rad. IPU također može

mного učiniti i pomoći našim parlamentima u rješavanju pitanja Milenijskih razvojnih ciljeva i borbi s nekim od danas najvažnijih globalnih izazova.

32. Izjavljujemo da je IPU međunarodno tijelo koje je najprikladnije za pomoć izgradnji odnosa između parlamenata i Ujedinjenih naroda. Kao promatrač Ujedinjenih naroda od 2002. godine, IPU sve učinkovitije provodi ovu funkciju. Podržavamo IPU i Ujedinjene narode u nastojanju da prošire svoju suradnju i postave je na jače temelje.
33. U skladu s preporukama prve dvije konferencije predsjedatelja da se premosti manjak demokracije u međunarodnim odnosima, također podržavamo IPU u promicanju veće odgovornosti i transparentnosti institucija *Bretton Woods*. IPU to može učiniti tako što će omogućiti izravnu interakciju između parlamenata i institucija *Bretton Woods*, te pomažući jačanje kapaciteta parlamenata za provođenje svoje funkcije u proračunskom procesu i ekonomskom odlučivanju općenito.
34. Pozdravljamo raspravu koja je pokrenuta unutar IPU-a radi jačanja njenih funkcija, promicanja učinkovitosti i razvoja suradnje s Ujedinjenim narodima i njihovim institucijama.
35. Zaključujemo svoje rasprave s osjećajem opreznog optimizma. Svijet se suočava s mnogostrukim krizama, u opsegu bez presedana. Kakogod bilo, kao nikada prije postoji zajedničko razumijevanje da se možemo boriti s ovim izazovima samo radeći zajedno i mi, koji imamo mandat naroda da ga zastupamo, učinit ćemo svoje. Mi, u svojim parlamentima možemo i hoćemo odraditi svoj dio posla za osiguranje globalne demokratske odgovornosti za zajedničko dobro čovječanstva.